

Förskolan Djurängens Plan mot diskriminering och kränkande behandling

"En trygg miljö för lärande"

Planen omfattas av verksamhetsformen Förskola

Upprättad: 2018-12-18

Reviderad: 2019-12-23, 2020-12-17

Innehållsförteckning

1. Inledning	s 3
Syfte och bakgrund	
Främja likabehandling och motverka kränkningar	
Ett sammanhållet uppdrag	
Tillitsfulla relationer	
Normer, normmedvetenhet och normkritik	
2. Definitioner	s 5
3. Styrdokument	s 6
4. Främjande och förebyggande arbete	s 7
5. Plan mot kränkande behandling	s 10
6. Plan mot diskriminering	s 12
7. Årshjul	s 13
8. Fördjupnings- och referensmaterial	s 14

1. Inledning

På vår förskola erbjuder vi en trygg och rolig verksamhet som skapar goda förutsättningar för ert barns utveckling, lärande och omsorg. Barn utvecklas och lär genom lek och samspel med andra barn. Vi erbjuder en mångsidig verksamhet där barnen får möjlighet att använda olika uttrycksformer såsom skapande, drama, konstruktion, rörelse och berättande. Vi erbjuder också barnen möten med vår digitala värld. Utevistelsen är viktig för oss och vi är ute oavsett väder och vind. Vi har en stor gård med spännande lekmiljöer och möjlighet till motoriska utmaningar. Vi har dessutom skogen endast ett stenkast bort.

Syfte och bakgrund

Förskolan Djurängens plan mot diskriminering och kränkande behandling ska främja barnens lika rättigheter. Förskolans plan ska syfta till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling samt främja arbetet med att förstärka respekten för allas lika värde. Planen innehåller rutiner för att främja, förebygga, upptäcka, kartlägga, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Vi tydliggör hur enheten arbetar förebyggande för att främja likabehandling av barn och vuxna och hur vi ska agera när barn eller vuxna blir utsatta för trakasserier eller annan kränkande behandling.

Nedanstående punkter har, i kombination med det som nationella styrdokument föreskriver, varit viktiga utgångspunkter vid framtagandet av detta dokument.

Exempel på framgångsfaktorer i likabehandlingsarbetet är:¹

- att arbeta med ett normkritiskt förhållningssätt,
- att hela verksamheten är delaktig (inklusive barn och elever)
- att aktivt och löpande arbeta med planen mot diskriminering och kränkande behandling
- att planen grundas i verksamhetens situation här och nu.

Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som förskolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en pedagogisk miljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Förskolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Men vad betyder det egentligen? Kanske kan vi förstå värdegrunden som summan av de val, överenskommelser och handlingar som barn och pedagoger manifesterar i förskolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och förskolans värdegrund, så som styrdokumentet formulerar den, genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar barns/elevens lika rättigheter och möjligheter i förskolan.

Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med förskolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om**, **genom** och **för**. Barn utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

¹ Se Skolverkets hemsida: Sju timmar om... Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Utdrag ur Läroplanen för förskolan 2018:

”Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. [...] Förskolan ska samarbeta med hemmen för att ge barnen möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Förskolan ska tydliggöra för barnen och barnens vårdnadshavare vilka mål utbildningen har. Detta är en förutsättning för deras möjlighet till inflytande och förståelse för förskolans uppdrag. Det är viktigt att alla som ingår i arbetslaget har förmåga att förstå och samspela med barnen och att skapa tillitsfulla relationer med hemmen, så att förskoletiden blir positiv för barnen.”²

Tillitsfulla relationer

Här följer några exempel på hur personal kan skapa förtroendefulla relationer till barnen i förskolan. Ett antal faktorer, hämtade från nedan citerade doktorsavhandling³, lyfts fram som särskilt viktiga vid relationsbyggande:

- att ta sig tid att lyssna,
- att se hela barnet – att låta barnets livsvärld få ta plats,
- att lyfta in barns erfarenheter i undervisningen,
- att på andra sätt möjliggöra barns delaktighet och inflytande,
- att bemöta barnen utifrån de behov de har
- att bygga ett förtroendekapital att ta av den dag pedagogerna exempelvis behöver tillrättavisa ett barn.

Normer, normmedvetenhet och normkritik

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge pedagogerna konkreta verktyg i förskolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, bemötande, kollegialt lärande och reflektioner arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen.

Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla förskolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i förskolan. I flera rapporter⁴ fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom förskolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett uppreparande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

² Läroplan för förskolan Lpfö 18, s 7-8, FÖRSKOLANS UPPDRAG *Helhetsyn*

³ Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /Förskolan/ skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/ Del 5: *Normer, normmedvetenhet och normkritik*

⁴ Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /Förskolan/ skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/ Del 5: *Normer, normmedvetenhet och normkritik*

2. Definitioner

Kränkningar av barns värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** som innebär att ett barn *missgynnas* av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- **Indirekt diskriminering:** att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.

- **Trakasserier** som innebär ett uppträdande som *kränker någons värdighet* och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.
- **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning av trakasserier och kränkande behandling:

Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Vem avgör vad som är kränkande?

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

(Skolverket: www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev)

3. Styrdokument

- Skollag (2010:800), 6 kap
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Barnkonventionen
- Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling
- Läroplan för förskolan Lpfö 18
 - Förskolans värdegrund och uppdrag
 - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
 - 2.2 OMSORG, UTVECKLING OCH LÄRANDE
 - 2.3 BARNS DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE
 - 2.8 REKTORNS ANSVAR

Styrdokumentet för utbildningen påverkas även av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och FN:s konventioner om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i alla frågor som rör barnet finns till exempel med som utgångspunkt i skollagen.

Diskrimineringslagen (2008:567)

Diskrimineringslagen innebär att diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder är förbjuden i förskolan, skolan och vuxenutbildning.

Läroplan för förskolan

Lpfö 18

BARN KONVEN TIONEN

FN:s konvention om barnets rättigheter

unicef

4. Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete (mot diskriminering och kränkande behandling)

- **Insats – Ett levande, synligt värdegrundsarbete på avdelningarna**

Vi utgår från det förhållningssätt som Läroplanen för förskolan 18, utgår ifrån gällande förskolans värdegrund, normer och värden, utveckling och lärande, barns inflytande, förskola och hem, övergång och samverkan samt uppföljning, utvärdering och utveckling. Detta förhållningssätt genomsyrar hela vår verksamhet. All personal ansvarar för trygghet och trivsel på förskolan, att tydligt reagera vid dåligt beteende, konflikter mellan barn och då barn verkar må dåligt. Informationen ska föras vidare till ansvarig förskollärare eller barnskötare. Förskollärare och barnskötare ska även uppmuntra barnen att berätta för vuxna på förskolan om diskriminering och/eller annan kränkande behandling förekommer på förskolan.

Tid

Återkommande

Ansvar

Rektor, Förskollärare, Barnskötare

- **Insats – Trygghetsvandring**

Vi genomför trygghetsvandring med förskolans femåringar. Detta sker i våra pedagogiska miljöer på avdelningarna samt i den planerade miljön och naturmiljön på gården. Sammanställningen av trygghetsvandringen arbetar respektive arbetslag samt våra fokusgrupper vidare med.

Tid

November

Ansvar

Förskollärare, Barnskötare

- **Insats – Aktivt arbete för att motverka och medvetandegöra stereotypa könsroller, vi erbjuder en pedagogisk miljö för alla**

Vi håller ett aktivt arbete med våra pedagogiska miljöer igång samt diskussioner levande kring material och vad vi erbjuder våra barn och varför. Relevant och adekvat litteratur ska finnas tillgänglig på samtliga av förskolans avdelningar. Prideveckan uppmärksammas och dokumenteras.

Tid

Återkommande

Ansvar

Rektor, Specialpedagog, Hbtqi och jämställdhetsgruppen, Förskollärare, Barnskötare

- **Insats – Observationer**

Observationer utifrån ett genomtänkt observationsprotokoll kring vad, hur ofta och tillsammans med vem barnen är i miljön sker på fasta tider under tvåveckorsperioder. Resultatet gör att vi kan förändra, tillföra samt utveckla miljöer utifrån resultatet av observationerna.

Tid

November, april

Ansvar

Specialpedagog, Hbtqi och jämställdhetsgruppen, Förskollärare, Barnskötare

- **Insats – Kompetensutveckling Hbtqi och Jämställdhet**

Kommunens utvecklingslärare i Jämställdhet handleder enhetens fokusgrupp Hbtqi och jämställdhet i arbetet. Vår Hbtqi-utbildade specialpedagog håller i kompetensutveckling kring de olika diskrimineringsgrunderna. De Hbtqi-certifierade specialpedagogerna i Kalmar kommun håller i workshop för enhetens pedagoger.

Tid

Återkommande

Ansvar

Rektor, Specialpedagog, Hbtqi och jämställdhetsgruppen, Förskollärare, Barnskötare

- **Insats – Litteratur för barn och pedagoger**

I vårt bibliotek Skattkammaren finns flera böcker med fokus på Hbtqi, jämställdhet och mångfald. Böckerna är markerade för att vara lättåtkomliga vid behov. Böcker köps in kontinuerligt.

Tid

Återkommande

Ansvar

Specialpedagog, Rektor

- **Insats – Inköp**

Checklista för att inköp såsom pedagogiskt material ska vara utifrån Hbtqi, jämställdhet och mångfald på enheten finns för inköpsansvariga.

Tid

Återkommande

Ansvar

Inköpsansvariga

- **Insats – Barnkonferens samt Barnhälsamöte**

Överlämning och information på gruppnivå respektive individnivå lämnas till specialpedagog via arbetslaget på barnkonferens. Informationen förs sedan vidare på Barnhälsamöte med specialpedagog och förskolechef.

Tid

Barnkonferens oktober, mars
Barnhälsamöte oktober, december, mars, maj

Ansvar

Förskollärare, Barskötare, Specialpedagog, Rektor

- **Insats – Jämställd förskola 2020**

Tillsammans med Kalmar kommuns utvecklingslärare och Hbtqi och jämställdhetsgruppen tar vi fram verktyg och ser på vilka sätt vi jobbar systematiskt med jämställdhet. Målet är en Jämställd förskola 2020. Deltagare i gruppen har ett extra ansvar för att implementera rutinen.

Tid

2-4 ggr/termin

Ansvar

Rektor, Specialpedagog, Hbtqi och jämställdhetsgrupp, Förskollärare, Barnskötare

- **Insats - Planen ska vara känd för våra vårdnadshavare**

Vår plan mot diskriminering och kränkande behandling presenteras för vårdnadshavare vid första mötet med förskolan. Detta på kvällsmöte, kvällen den första inskolningsdagen. Förskollärare har ansvar för att information om planen når familjer vars barn börjar på förskolan under terminen. Planen finns också tillgänglig i våra entréer på förskolan. På förskolans hemsida kan vårdnadshavarna ta del av planen vart de än befinner sig via hemsidan.

Tid

Januari, augusti samt återkommande då barn skolas in under terminen

Ansvar

Rektor, Förskollärare

- **Insats – Alla barn är allas barn**

För att leva upp till vår vision ”En trygg miljö för lärande” är det självklart att alla pedagoger finns för alla enhetens barn. Det är allas uppgift att agera om exempelvis en konflikt uppstår mellan barn samt ta hand om situationer vilket barn det än gäller.

Tid

Återkommande

Ansvar

All personal på förskolan

- **Insats – Möte Vårdnadshavare**

I september det året barnen fyller/har fyllt 3 år förs alltid diskussioner kring förskolans arbete för att motverka diskriminering samt kränkande behandling på vårt vårdnadshavarmöte. I samband med detta synliggörs vår plan. Det finns också möjlighet att ställa frågor till pedagogerna.

Tid

September

Ansvar

Förskollärare, Barnskötare

5. Plan mot kränkande behandling

Kartläggning

Ansvar: Rektor, bitr. rektor, specialpedagog, förskollärare, barnskötare, vårdnadshavare

Vi har genomfört följande **kartläggningar**

- Utbildningsförvaltningens enkät
- Vårdnadshavarenkät
- Dokumentation från fall av kränkande behandling
- Organiserade samtal med barn och personal
- Trygghetsvandringar tillsammans med 5-åringar
- Observationer
- Samtal med vårdnadshavare

Barns medverkan sker under observation, trygghetsvandring samt i det dagliga återkommande arbetet utifrån styrdokumentens krav på ett demokratiskt arbete fritt från diskriminering och kränkande behandling.

Nulägesanalys

Ansvar: Rektor, bitr rektor, specialpedagog

Vår **analys** utifrån ovanstående kartläggningar är att...

... utifrån trygghetsvandringarna har det visat sig att det inte finns platser där barn på förskolan inte känner sig trygga.

... utifrån våra observationer på hela förskolan har det visat sig att det finns rum där vi behöver utveckla den pedagogiska miljön i syfte att ge alla barn möjlighet och att vilja leka på alla platser.

... 98 % av vårdnadshavarna av vårdnadshavarna upplever att kränkande behandling inte accepteras på förskolan.

... 100 % av vårdnadshavarna upplever att flickor och pojkar ger samma förutsättningar på förskolan.

Barns medverkan sker under utvecklandet av den pedagogiska miljön, trygghetsvandring samt i det dagliga återkommande arbetet utifrån styrdokumentens krav på ett demokratiskt arbete fritt från diskriminering och kränkande behandling.

Mål för kommande år

Ansvar: Rektor, bitr rektor, specialpedagog

Utifrån kartläggning och nulägesanalys ser vi att vi behöver...

... fortsätta fundera kring våra lärmiljöer i syfte att ge alla barn samma möjligheter i den pedagogiska miljön.

... tydliggöra vår plan för diskriminering och kränkande behandling för vårdnadshavarna.

... synliggöra vårt arbete kring att vi inte accepterar kränkande behandling för vårdnadshavarna.

... synliggöra vårt arbete kring barns respekt för varandra för vårdnadshavarna.

... Hbtq och jämställdhetsgruppen fortsätta sitt arbete mot en Jämställd förskola 2020.

Barns medverkan sker under arbetet med våra pedagogiska miljöer.

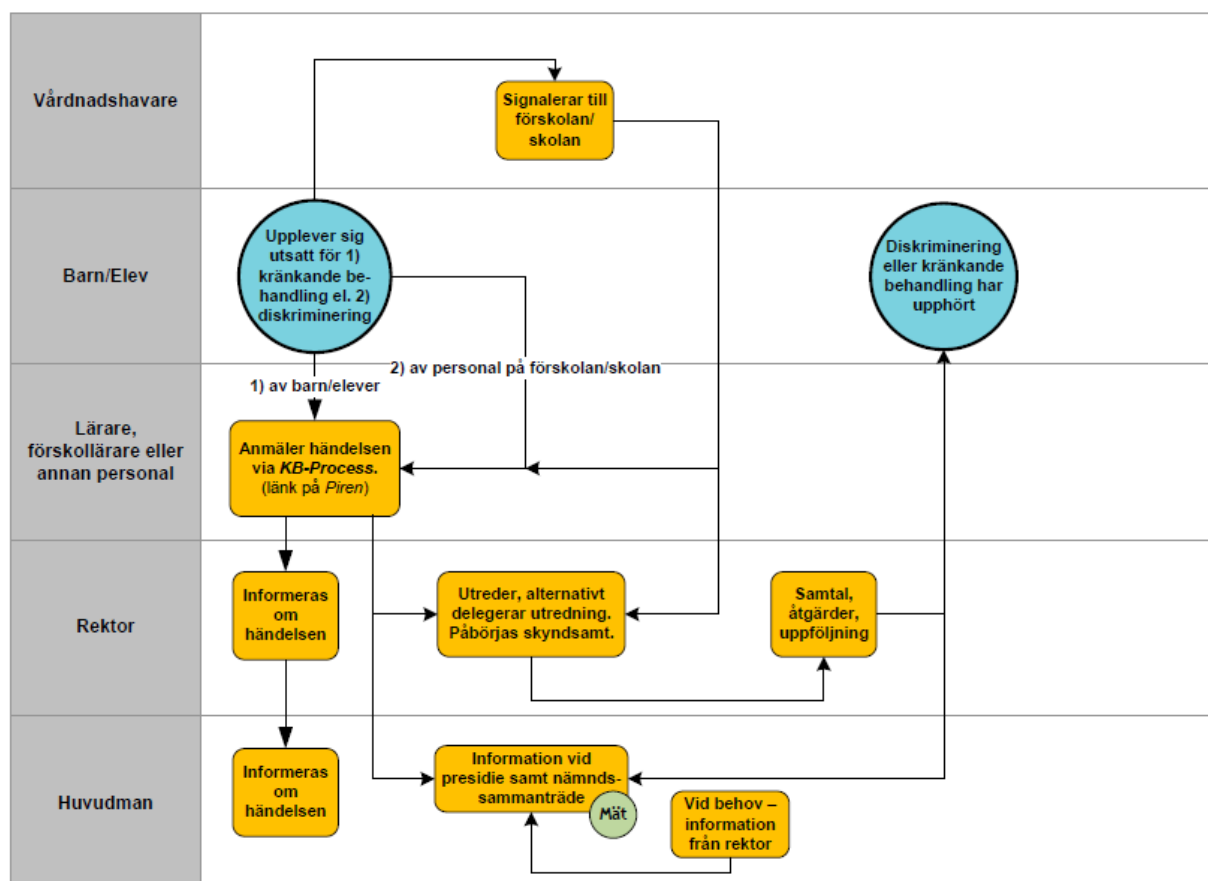
Uppföljning och utvärdering

Ansvar: Rektor, bitr rektor, Hbtq och jämställdhetsgruppen

Målen för kommande läsår kommer att utvärderas och följas upp i samband med att Planen mot diskriminering och kränkande behandling revideras.

Åtgärder vid akuta händelser

Återfinns också i verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

6. Plan mot diskriminering

Undersökning

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering

- Observationer i den pedagogiska miljön
- Vårdnadshavarenkät
- Trygghetsvandring

Analys

Följande orsaker till risker och hinder har vi analyserat:

- Risken att våra pedagogiska miljöer inte är tillgängliga för alla barn
- Att vi utifrån trygghetsvandringen inte uppmärksammar barns oro inför att vara någonstans på förskolan.

Åtgärder

Följande åtgärder ska vi arbeta med för att förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever:

- Ständiga diskussioner om allas lika värde.
- Närvarande reflekterande pedagoger

Uppföljning och utvärdering

Ansvar: Rektor, bitr rektor, Hbtq och jämställdhetsgruppen

Åtgärderna kommer att utvärderas och följas upp i samband med att Planen mot diskriminering och kränkande behandling revideras.

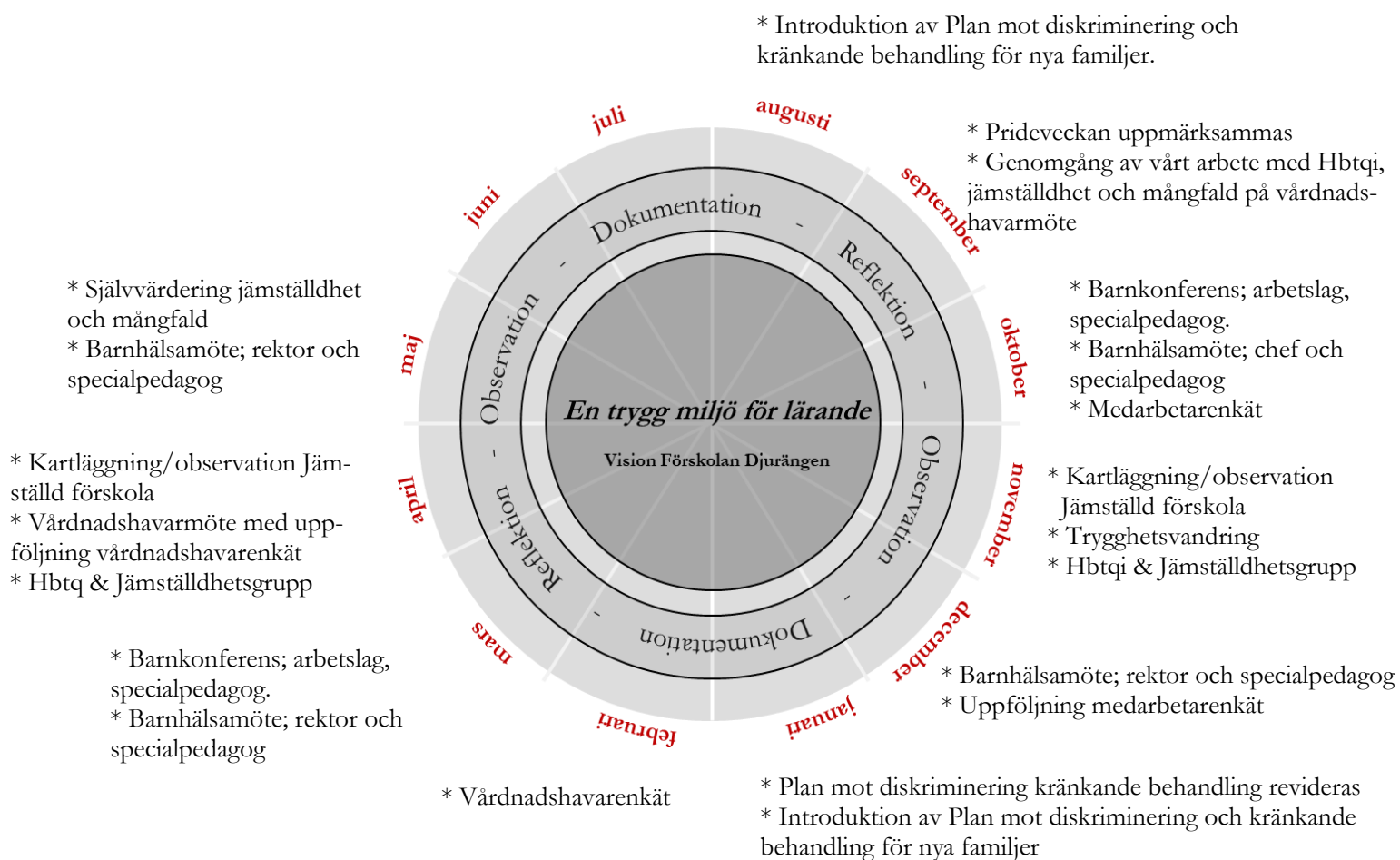
Åtgärder vid akuta händelser

Se sidan 11. Återfinns också i verksamhetshandboken - *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling.*

7. Årshjul

Vi jobbar med att analysera våra resultat från respektive undersökningen vi gjort. Det kan ske på enhetsnivå, gruppnivå och/eller arbetslagsnivå. Utifrån våra undersökningar och analyser jobbar vi vidare med årgärder för att förbättra vårt arbete.

8. Fördjupnings- och referensmaterial

Skolverket

A) Modulen - Främja likabehandling

Sökväg: *Lärportalen/ Alla moduler/ Förskolan/ skolans värdegrund/ Främja likabehandling*

Modulen består av åtta delar:

1. Ett sammanhållet uppdrag
2. Tillitsfulla relationer
3. Trygghet och studiero
4. Interaktion på nätet
5. Normer, normmedvetenhet och normkritik
6. Normerna i min verksamhet
7. Bemötande och förväntningar
8. Hitta balansen

Varje del av består i sin tur av fyra moment:

- Moment A – individuell förberedelse
- Moment B – kollegialt arbete
- Moment C – aktivitet
- Moment D – gemensam uppföljning

Omfattning

Det tar cirka 30 timmar att arbeta med en modul.

B) Sju timmar om...

Sökväg: *Skolutveckling/ Sju timmar om.../ Sju timmar om - enkelt och nära*

Här erbjuds möjlighet till kompetensutveckling i form av olika utvecklingspaket med namnet "Sju timmar om...". Utvecklingspaketen utgår från olika områden och innehåller material som kan användas i arbetet med att utveckla verksamheten. Områdena är skolövergripande och målgrupperna är olika; från förskola till gymnasiet. Gemensamt är att det inte bör ta mycket mer än sju arbetstimmar att bli klar med ett paket. Innan ni väljer vilket område ni tänker arbeta med bör en analys ha skett utifrån skolans behov.

1) Främja likabehandling

Detta är det första i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det handlar om alla barns och elevers rätt att vara som de själva vill och att bli behandlade med respekt.

2) Förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Det här är det andra i en serie om tre utvecklingspaket om arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Arbetet syftar till att stärka det förebyggande arbetet. Det handlar bland annat om att genomföra bra kartläggningar och analyser samt att barn och elever är delaktiga i arbetet hela vägen. Ett framgångsrikt arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ökar barns och elevers möjligheter att lära och utvecklas.

3) Skolans värdegrund – om, genom och för

Ibland talas om ett värdegrundsuppdrag och ett kunskapsuppdrag men egentligen är uppdraget gemensamt och sammanhållet. Arbetet med det här utvecklingspaketet vill bidra till ökad samsyn om hur kunskaper och värden hänger ihop.

C) Stödmaterial

- ”Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling”
- ”Förskolans och skolans värdegrund – förhållningssätt, verktyg och metoder”